

Sture Centerwalls pris till Martin Tjernberg

Vid en ceremoni den 11 april på Kungliga Vetenskapsakademien i Stockholm tilldelades Martin Tjernberg Sture Centerwalls pris för år 2007. Detta pris delas ut som belöning till person som i naturskyddslagens anda vinnlagt sig om djurlivets fortbestånd i Sverige. Priset består av ett vackert diplom och 20 000 kr.

Martin Tjernberg torde vara välkänd för denna tidnings läsare (se FiU Nr 4/2005). Martin har bl.a. varit redaktör för Fåglar i Uppland 1981–86 och ingår i rapportkommittén för Uppland sedan 1969! Han har vidare suttit i styrelsen för Upplands Ornitologiska Förening 1977–89, och mycket aktivt deltagit i den arbetsgrupp inom UOF, som i samarbete med länsstyrelsen och andra intressenter, planerat och genomfört den omfattande restaureringen av Hjälstaviken under 1990-talet. Hjälstaviken har nu återtagit sin plats som en av Sveriges främsta fågellokaler, och räknas som en internationellt viktig lokal för häckande och rastande fåglar.

Martin Tjernberg har alltid kikaren i beredskap, antingen det gäller att studera kungsörnar vid boplatsen, räkna gäss i Hjälstaviken eller skåda dagfjärilar. Foto: Ragnar Hall

Som de flesta vet bor Martin inte långt från Hjälstaviken, vilket inneburit att han lyckats hålla koll på vad som där försiggår. Han har ertappat tjuvjägare med att skjuta gäss i Hjälstaviken och fått dem ställda inför domstol och fällda för olaga jakt. Till Martins alla andra förtjänster kan nämnas att han tidigt började utfodra örnar med självdöda kor och grisar på två lokaler i Uppland och fortsatte med detta i över 10 år. Till att börja med var det endast kungsörnar som besökte matplatserna, men senare kom även havsörnar. I Mälardalen har havsörnen återkommit efter många års frånvaro och nu finns 15–20 etablerade par.

År 1983 disputerade Martin på en avhandling om kungsörnens häckningsbiologi i Sverige. Han är sedan dess världens ledande expert på kungsörn och ingår som svensk representant i Bird Life International. Han har i tal och skrift framhållit, att skogsbruket vid avverkningar måste ta hänsyn till kungsörnen och dess häckningsplatser, och han har utarbetat ett åtgärdsprogram för skogsbruket i områden som hyser häckande kungsörn (Vår Fågelvärld 1990: 337–348). I FiU Nr 2/2005 redogör Martin för kungsörnen i Uppland.

Martin är inte bara en aktiv fältornitolog utan delar generöst med sig av sitt stora ornitologiska kunnande. Tillsammans med Rickard Fredriksson var han redaktör för boken *Upplands Fåglar – fåglar, människor och landskap genom 300 år* (1996). Martin skrev själv bokens tyngsta del om Upplands fågel fauna (kapitel 9, 333 sidor). Detta kapitel behandlar 338 arter som påträffats i Uppland, deras numerär, historiska förändringar i beståndens storlek, och arternas förekomst inom landskapet. Detta är en dokumentation av stort bestående värde.

År 1999 kom *Svensk Fågelatlas*, ett praktverk på 550 sidor med detaljerade prickkartor över utbredningen av alla Sveriges häckfågelarter. Den beledsagande texten tar upp förekomst i Sverige, häckningsbiotop och historik för varje art. Författare till atlasen är Sören Svensson, Mikael Svensson och Martin

Att Martin är mycket bra på att härma olika fåglar – från trädlärka till slaguggla – känner nog många till. Men hur många visste att han också är en skicklig illustratör. Kungsörn 2007.

Tjernberg. De två sistnämnda har svarat för arttexterna.

Vad kanske inte alla vet, är att Martin är anställd vid ArtDatabanken i Uppsala och ansvarar för artfaktasammanställningen över Sveriges ryggradsdjur, d.v.s. däggdjur, fåglar, kräldjur, groddjur, fiskar och rundmunnar. Med vissa mellanrum publicerar han en ny och reviderad upplaga av *Rödlistade ryggradsdjur i Sverige*.

Vetenskapsakademins motivering till priset lyder: Ornitolog Martin Tjernberg tilldelas Sture Centerwalls pris 2007 för hans mångåriga och hängivna arbete till gagn för Sveriges ryggradsdjur, särskilt dess fågel fauna.

Karl Fredga
Skogsmyrsvägen 7
756 45 Uppsala